

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 676/2025-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Mgr. Drahoslavom Magdziakom, advokátom, Dlhý rad 16, Bardejov, proti rozsudku Správneho súdu v Košiciach č. k. 1Sas/3/2023-56 zo 16. júla 2024 a rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Ssk/144/2024 z 29. mája 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. septembra 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na primerané hmotné zabezpečenie pri nespôsobilosti na prácu podľa čl. 39 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy rozsudkom správneho súdu o zamietnutí jej správnej žaloby a rozsudkom najvyššieho správneho súdu (v ústavnej sťažnosti nesprávne uvádzaný Najvyšší súd Slovenskej republiky, pozn.) o zamietnutí kasačnej sťažnosti označenými v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté rozsudky zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí získaných z verejne dostupných zdrojov (www.justice.gov.sk a www.nssud.sk) vyplýva, že sťažovateľka podala žiadosť o zvýšenie sumy invalidného dôchodku, o ktorej rozhodla Sociálna poisťovňa, ústredie rozhodnutím z 8. septembra 2022 tak, že sťažovateľke zvýšila sumu invalidného dôchodku od 2. októbra 2020 na 267,70 eur

mesačne, od 1. januára 2021 na 274,70 eur mesačne a od 1. januára 2022 278,30 eur mesačne. Miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť sťažovateľky bola posudkovým lekárom sociálneho poistenia Sociálnej poisťovne, pobočky Bardejov (posudkom z 31. augusta 2022) určená od 2. októbra 2020 na 60 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou (oproti doterajším 45 %). Za rozhodujúce zdravotné postihnutie sťažovateľky posudkový lekár určil duševné choroby a poruchy správania, poruchy nálad (tomuto postihnutiu zodpovedá miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 50 %). Zvýšenie miery o 10 % predstavujú ostatné ochorenia sťažovateľky (zmeny chrbtice s bolesťou drierkovej a krčnej chrbtice, zmeny kolenných a bedrových kĺbov so zachovanou hybnosťou, priedušková astma, benígna lézia). Proti tomuto rozhodnutiu sťažovateľka podala odvolanie, v ktorom namietala zaujatosť posudkových lekárov Sociálnej poisťovne, žiadala o opätovné posúdenie jej celkového zdravotného stavu a žiadala o priznanie plnej invalidity od 28. októbra 2022. O odvolaní sťažovateľky rozhodol generálny riaditeľ Sociálnej poisťovne, ústredie Bratislava (ďalej len „žalovaný“) rozhodnutím č. 685 225 6191 0 zo 6. júla 2023 tak, že potvrdil prvostupňové rozhodnutie a odvolanie sťažovateľky zamietol. Konštatoval, že zdravotný stav sťažovateľky bol opätovne posúdený posudkovým lekárom sociálneho poistenia, pobočky Košice 22. júna 2023, ktorý zotrval na pôvodnom posúdení.

3. Správnu žalobu v sociálnych veciach sťažovateľky, v ktorej rovnako ako v odvolaní nesúhlasila s určenou mierou poklesu schopností vykonávať zárobkovú činnosť a žiadala priznať plnú invaliditu, namietala zaujatosť posudkových lekárov a žiadala opätovne objektívne posúdiť jej zdravotný stav, správny súd napadnutým rozsudkom zamietol. Rozhodnutia administratívnych orgánov považoval za zákonné a vecne správne. Správny súd konštatoval, že skutkové okolnosti týkajúce sa rozsahu zdravotného poškodenia sťažovateľky boli dostatočne ozrejmené príslušným posudkovým lekárom sociálneho poistenia s prísediacim psychiatrom, ktorí sa zaoberali všetkými doloženými lekáorskými nálezmi (závery zhrnuté v bode 16 rozsudku), a že sťažovateľka v konaní neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by posudkovým lekárom pri vypracovaní posudku neboli známe a ktoré by mohli ich závery spochybníť. Vo vzťahu k požiadavke sťažovateľky o opätovné preskúmanie zdravotného stavu a priznanie plnej invalidity správny súd pripomenul, že o odbornej medicínskej otázke si nemôže urobiť vlastný úsudok.

4. Proti rozsudku krajského súdu sťažovateľka podala kasačnú sťažnosť, v ktorej namietala procesné chyby v dokazovaní s následkom prijatia svojvoľných skutkových záverov. Podľa sťažovateľky z predložených lekáorských správ bola zjavná dôvodnosť priznania plnej invalidity, správny súd mal vykonať ďalšie dokazovanie, skúmať správnosť posudkov prostredníctvom nestranného odborného medicínskeho vyjadrenia.

5. Najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol podľa § 461 Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“).

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka namieta, že súdy svojím formalistickým prístupom k posúdeniu jej invalidity a poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť porušili jej práva priznané zákonom

č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Spochybňuje správnosť určenia rozhodujúceho zdravotného postihnutia podľa kapitoly V položky 3 písm. b) prílohy 4 k zákonu o sociálnom poistení [správne malo byť podľa písm. c)], a tým aj priznanie iba 10 % miery poklesu podľa § 71 ods. 8 zákona o sociálnom poistení. Dôvodom uvedeného má byť neospravedliteľné zanedbanie dôkazu – prepúšťacej správy z 3. mája 2024, ktorá bola správne súdu doručená 8. mája 2024 a z ktorej vyplýva dôvodnosť priznania úplnej invalidity sťažovateľke.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie označených práv sťažovateľky rozsudkom správneho súdu o zamietnutí jej správnej žaloby v sociálnych veciach a rozsudkom najvyššieho správneho súdu o zamietnutí jej kasačnej sťažnosti, namietajúc nevykonanie kľúčového dôkazu a ústavne nekonformnú interpretáciu a aplikáciu práva.

8. Ústavný súd sa najskôr zaoberal tým, či má právomoc preskúmať obidva napadnuté rozsudky. Vo vzťahu k porušeniu práv sťažovateľky rozsudkom správneho súdu uvádza, že z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavná ochrana poskytovaná ústavným súdom je postavená na princípe subsidiarity. Proti napadnutému rozsudku správneho súdu sťažovateľka mohla podať kasačnú sťažnosť (čo aj využila), o ktorej najvyšší správny súd rozhodol napadnutým rozsudkom. Právomoc najvyššieho správneho súdu rozhodnúť o kasačnej sťažnosti sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu rozhodnúť o ústavnej sťažnosti proti rozsudku správneho súdu. Vzhľadom na uvedené bolo potrebné jej sťažnosť v časti proti namietanému rozsudku správneho súdu odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie. Preto ústavný súd bude posudzovať opodstatnenosť ústavnej sťažnosti len vo vzťahu k rozsudku najvyššieho správneho súdu, ktoré však hodnotil s aj v kontexte záverov rozsudku správneho súdu.

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (porov. napr. II. ÚS 229/2024).

10. Vo vzťahu k napadnutému rozsudku najvyššieho správneho súdu je vhodné poukázať aj na povahu a špecifiká správneho súdnictva, ktorého úlohou nie je nahradzovať činnosť orgánov

verejnej správy, ale len preskúmať zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, teda preskúmať to, či tieto orgány pri riešení konkrétnych otázok rešpektovali príslušné hmotnoprávne a procesnoprávne predpisy. Podstatou dokazovania v správnom súdnictve je tiež overenie, či orgánom verejnej správy zistený a ustálený skutkový stav v administratívnom konaní bol dostatočným podkladom na vydanie rozhodnutia (porov. s. *Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol.* Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava : C. H. Beck. 2018. s. 641.).

11. Ústavný súd posudzoval, či sa najvyšší správny súd náležite vysporiadal s podstatnými námietkami sťažovateľky a či konanie pred ním nebolo poznačené takou kvalifikačnou vadou, ktorá by opodstatňovala kasačný zásah ústavného súdu.

12. Sťažovateľka v prvom rade spochybňuje závery najvyššieho správneho súdu vyjadrené v bode 38 napadnutého rozsudku, kde najvyšší správny súd ku kasačnej námietke sťažovateľky, že nebolo vyhotovené nestranné odborné vyšetrenie jej zdravotného stavu, uvádza, že sťažovateľka, ako vyplýva z listu z 19. júla 2022, nenastúpila na doporučenú hospitalizáciu, v kasačnej sťažnosti neuviedla, či hospitalizáciu absolvovala, alebo nie, pričom práve hospitalizácia a odborné vyšetrenie počas nej by boli spôsobilé prípadne spochybnit' správnosť určenia rozhodujúceho zdravotného postihnutia podľa kapitoly V položky 3 písm. b) prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení. A to v kontexte skutočnosti, že prepúšťaciu správu z 3. mája 2024 z hospitalizácie, ktorú napokon absolvovala, doručila už správne mu súdu 8. mája 2024. V tejto súvislosti namieta nevykonanie tohto dôkazu v správnom súdnom konaní.

13. Ústavný súd odkazuje na bod 35 rozsudku správneho súdu, v ktorom sťažovateľke ozrejmil, že úlohou súdu v správnom súdnictve nie je nahradzovať činnosť orgánov verejnej správy pri zisťovaní skutkového stavu, ale posudzovať, či si orgán verejnej správy zadovážil dostatok skutkových podkladov na vydanie rozhodnutia, či zistil vo veci skutočný stav, či konal v súčinnosti s účastníkmi konania, či rozhodnutie obsahovalo zákonom predpísané náležitosti (2 Sžo32/2014). Ako už ústavný súd uviedol v bode 10 tohto uznesenia, podstatou dokazovania v správnom súdnictve je overenie, či orgánom verejnej správy zistený a ustálený skutkový stav v administratívnom konaní bol dostatočným podkladom na vydanie rozhodnutia. S uvedeným nepochybné súvisí, že podľa § 135 ods. 1 SSP je na rozhodnutie správneho súdu rozhodujúci stav v čase právoplatnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy.

14. Časový okamih právoplatnosti rozhodnutia je limitom dokazovania pred správne m súdom. Uvedené na jednej strane znamená, že pokiaľ by účastníci konania vytýkali orgánu verejnej správy pochybenia pri zisťovaní skutkového stavu, ktoré by podložili aj tvrdeniami, tieto môžu byť relevantné pre správny súd iba za podmienky, že sa vzťahujú ku dňu právoplatnosti napadnutého rozhodnutia. Na strane druhej to znamená, že dokazovanie správneho súdu bude zamerané na zistenie skutkového stavu, tak ako ho mohol (mal) zistiť orgán verejnej správy (porov. *Baricová, J., Fečík, M., Števček, M., Filová, A. a kol.* Správny súdny poriadok. Komentár. Bratislava: C. H. Beck, 2018, s. 641.).

15. Pokiaľ sťažovateľka namietala nevykonanie dôkazu – prepúšťacej správy z 3. mája 2024 vydanéj desať mesiacov po vydaní rozhodnutia žalovaného zo 6. júla 2023, v zmysle už uvedeného nemožno inak než konštatovať nedôvodnosť tejto jej sťažnostnej námietky, ako aj nespôsobilosť

reakcie najvyššieho správneho súdu v bode 38 napadnutého rozsudku založiť jeho prípadnú ústavnú neudržateľnosť.

16. Vo vzťahu k namietanej ústavne nekonformnej aplikácii a interpretácii zákona o sociálnom poistení, konkrétne k nesprávnemu posúdeniu určenia rozhodujúceho zdravotného postihnutia podľa kapitoly V položky 3 písm. b) (stredne ťažké formy) prílohy 4 k zákonu o sociálnom poistení, keď správne malo byť určené podľa písm. c) (ťažké formy) citovanej normy, ústavný súd odkazuje na bod 31 napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu, z ktorého je zrejmé, že „posudkový lekár odvolacích konaní v spolupráci s prísediacim psychiatrom konštatovali, že zdravotný stav sťažovateľky odôvodňuje podľa prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení kapitola V duševné choroby a poruchy správania položka 3 poruchy nálad (manické, depresívne, periodické) písm. b/ **ťažké formy** 50-80%. Mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť určili v rozsahu 50% - na dolnej hranici rozsahu pre ťažkú depresiu u osobnosti s neurotickou symptomatológiou - prejavmi (dolná hranica volená pre neprítomnosť psychotických príznakov, neprítomnosť suicidiálnych tendencií, bez potreby hospitalizácie pre dekompenzáciu a voľbu inej terapie, s potrebou neobmedzených vychádzok a cestovania v súvislosti svojich aktivít). S maximálnym možným zvýšením o 10% pre ostatné ochorenia (degeneratívne vekom podmienené zmeny chrbtice prejavujúce sa bolesťou driekovej a krčnej časti chrbta, degeneratívne zmeny kolenných a bedrových kĺbov so zachovanou hybnosťou bez potreby operačného zákroku navrhnutého v roku 2017) na celkových 60 %.“.

17. Z uvedeného je zrejmé, že miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť v rozsahu 50 % bola určená v dôsledku rozhodujúceho zdravotného postihnutia v jeho ťažkej forme, nie stredne ťažkej, ako namieta sťažovateľka. V tejto súvislosti možno pripomenúť znenie prílohy č. 4 k zákonu o sociálnom poistení platné a účinné v čase posudzovania zdravotného stavu sťažovateľky (jún 2023), keď jej kapitola V položka 3 obsahovala iba písm. a) a b).

18. Namietané nesúvisí ani podľa sťažovateľky s nesprávnou interpretáciou a aplikáciou a § 71 ods. 8 zákona o sociálnom poistení, ktorý sa týka ostatných zdravotných postihnutí, nie rozhodujúceho zdravotného postihnutia. Pripúšťa zvýšiť mieru poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť maximálne iba o 10 %, ak závažnosť ostatných zdravotných postihnutí ovplyvňuje pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť.

19. Ústavný súd teda nenachádza v postupe najvyššieho správneho súdu nedostatky, ktoré by boli spôsobilé viesť k úvahám o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru [Európsky súd pre ľudské práva rozhodol, že čl. 6 ods. 1 sa vzťahuje aj na spory týkajúce sa sociálnych vecí vrátane konania týkajúceho sa dávok sociálneho zabezpečenia (napr. Feldbrugge proti Holandsku, 1986, § 40; Deumeland proti Nemecku, 1986, § 74), pozn.], po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a preto sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

20. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 39 ods. 1 a čl. 47 ods. 2 a 3 ústavy neobsahuje ústavná sťažnosť žiadnu špecifickú argumentáciu, čo zakladá dôvod odmietnutia ústavnej sťažnosti v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde ako takej, ktorá nemá náležitosti ustanovené zákonom.

21. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. novembra 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu